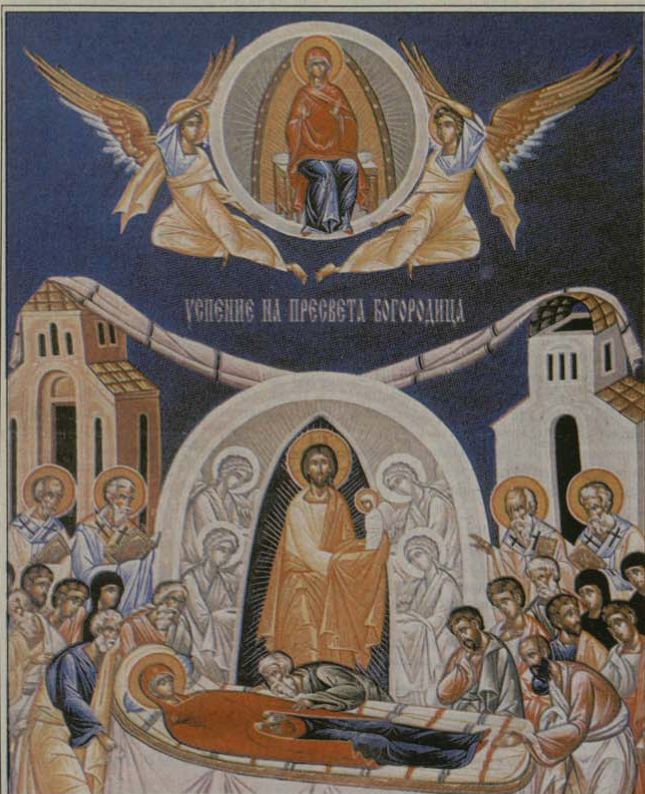

- **Матрицата** – за духовните рискове при компютърните игри **стр. 3**
- **Духовният живот започва с минути** – бележки от дневника на прот. Григорий Пономарьов (1914-1997) **стр. 4**

- **Образи на българската святост: Св. Марко Преславски** **стр. 4**
- **Знатното християнство** **стр. 5**

- **Духовни разкази от Лясковския манастир** **стр. 6**
- **Отношения, които променяха света** – за преобръщачите бръзки **стр. 7**

Има легенда, според която преди смъртта на Божията Майка, преди нейното Успение, пред нея се явил архангел Гавриил, както в деня на Благовещение, и ѝ донесъл бели благоуханни цветя, напомнящи за блясъка на небесата, за вечния живот. Така гласи Преданието.

В действителност може да не е било така, но това предание има своя дълбок смисъл: ние вярваме и сме убедени, че до последните дни на живота си Божията Майка се е стремела да преживява вечно със своя Син. Предчувствието за края на земния ѝ път и за това, че отново ще се срещне с Него, за нея били радостна вест – подобна на Благовещението.

Христос живее тук с нас! И тя, Божията Майка, също е била с Него през земния си живот, но на нея ѝ предстояла висока и радостна среща,

защото е Негова Майка, небесна Царица. Ние дори не наричаме смъртта ѝ „смърт“, а сън, успение, защото тя първа измежду хората постигна обожение, като бе въздигната от Господа.

Църквата вярва, че няма никъде йейни останки, че костите ѝ не са в земята. Ние знаем, че великите светци имат гробници, мощи, имат нетленни и тленни останки, но вярваме, че Божията Майка няма, защото тя е била храм на Твореца, храм на Словото Божие, Майка откърмила и държала на ръцете си нашия Господ. Нейното тяло е станало божествен храм и е било възнесено на небесата.

Ето защо за нас днес е празник и като се разделяме с нея, се радваме и казваме, че при раждането тя остава Дева, а в смъртта си остава с нас подобно на нейния Син.

„Во успение мира не оставила еси Богородице“ –

това е особен дар, който ѝ е даден, за да може, като преминава в отвъдния свят, да продължава да се моли за живите.

Затова не говорим за смърт, а за успение, за възнесението ѝ пред очите на Бога.

Ние очакваме онзи призив на Бога, с който и нас, грешните и слабите, прегърбени от немощи и грехове, ще въздигне към Себе Си и тленното, слабото, старото, греховното в нас ще умре, а ще се възроди вечната младост в Царството Божие.

Вечна младост, защото немощта, болестта и старостта са братя и сестри на смъртта, а там смърт няма да има. Още тук и сега ние носим в сърцата си залог за това, защото нейният Син се вълдуша в нейните молитви, в молитвите на Застъпничката на християнския род.

Прот. Александър МЕН (превод от руски)

ИЗЯВЛЕНИЕ на Св. Синод на БПЦ

по повод убийството на о. Стефан Камберов от гр. Банско

Светият Синод на Българската православна църква с дълбока покруса посрещна вестта за убийството на свещеник Стефан Илиев Камберов от гр. Банско.

Извършено е убийство. Отнет е човешки живот. Животът на хората е Божи дар и никой няма право да го отнема. За да защити премъдро създадения от Него човешки живот срещу заплахата и унищожението, Бог е изрекъл шестата Божия заповед: „Не убивай!“ Всички ние с дълбоко възмущение посрещнахме вестта за безумието на хора, присвоили си правото да отнемат човешки живот и да потъпкват шестата Божия заповед.

Изказваме отечески съболезнования на близките на убития свещеник Стефан Камберов и същевременно осъждаме подбудителите и извършителите на това ужасно деяние.

Наказателната отговорност по българското право е лична.

Светият Синод ясно и категорично заявява, че извършеното тежко престъпление не може в никакъв случай да бъде прехвърлено като колективна отговорност към архиереи на Българската православна църква.

Светият Синод не приема да се отправят клевети в общественото и медийното пространство за това, че архиереи са морални подбудители на това престъпление и по този начин да се уронва авторитетът на свята ни Църква.

Изразяваме своето огорчение и съжаление, че някои представители на българската журналистика дават трибуна да бъдат обвинявани Българският патриарх, архиереи на Българската православна църква, българският президент, а така също и министър-председателят на Република България за подбудителство към това престъпление.

С тревога и възмущение констатираме, че определени заинтересовани среди се опитват да манипулират общественото мнение в тази посока, като не се сменят да използват една човешка трагедия за своя користна изгода. Някоя светска институция или светско лице и отделили се и отпаднали от единството на Църквата нямат право да настояват за оставка и да искат снемане на духовния сан от клирик на каноничната Църква или свикване и провеждане на Църковно-народен събор. Това ще бъде нова груба намеса в делата на самоуправляемата Българска православна църква.

Със съжаление трябва за пореден път да заявим пред българската общественост, че дълбоката причина, за да се-

калират събитията до този печален край, е разколът в Българската православна църква, създаден през 1992 г. от светската власт.

И днес, изправени пред една от трагичните последици на разкола – зловещото убийство, Светият Синод на Българската православна църква, както еднократно от създаването на разкола до сега, отново отправя към отпадналите през 1998 година духовници от църковното единство призив за покаяние и възвръщане в лоното на Едната и неделима Българска православна църква.

С удовлетворение посрещаме Изявлението на Съюза на демократичните сили за осъзнатата вина и отговорност, които поемат като политическа сила за създадения през 1992 година разкол в Православната ни църква.

В тези трудни моменти на изпитание всички ние възлагаме надежда на благодагната Божия помощ. Разчитаме и на мъдростта и далновидността на държавниците и родолюбивата ни общественост. Надяваме се, че народното представителство ще се обедини около ключови принципи, които да бъдат основа на новия Закон за вероизповеданията, който да гарантира на Българската православна църква в единство свободата да изпълнява своята душеспасителна мисия и народополюзна дейност.

София
30 юли 2002 г.

Председател на Св. Синод
† МАКСИМ
Патриарх Български

Членове на Св. Синод:

- † Врачански митрополит КАЛИНИК
- † Сливненски митрополит ИОАНИКИЙ
- † Пловдивски митрополит АРСЕНИЙ
- † Видински митрополит ДОМЕТИАН
- † Варненски и Великопреславски митрополит КИРИЛ
- † Американски, Канадски и Австралийски митрополит ИОСИФ
- † Западно- и Средноевропейски митрополит СИМЕОН
- † Великотърновски митрополит ГРИГОРИЙ
- † Русенски митрополит НЕОФИТ
- † Неврокопски митрополит НАТАНАИЛ
- † Плевенски митрополит ИГНАТИЙ
- † Старазгорски митрополит ГАЛАКТИОН
- † Ловчански митрополит ГАВРИИЛ

ХРОНИКА

България

Храмови празници в Пловдивска епархия

С освещаването на новия храм „Св. вмчца Неделя“ в Пещера, китията град разположен в полите на Родопите, започна 7 юли – денят в който св. Православна църква отбелязва паметта на св. Неделя. Негово Високопреосвещенство Пловдивският митрополит Арсений отслужи водосвет и освети черт порыване със светена вода олтар, иконостаса и стените на новопостроения храм, след което бе отслужена първата

св. Литургия. Във водосвета и Литургията в съслужение с Негово Високопреосвещенство участие взеха свещеници от Пещера и Пещерска духовна околия. Срадоет се изпълваха сърцата на служещите, когато в литургийните песнопения участие вземаха всички богомолци.

В архиестерскиот си слово митрополит Арсений се спря върху силата на мъченическия подвиг на светицата, извършен в името

во Пловдивският митрополит Арсений и тази година отслужи в храма празнична св. Литургия, в съслужение с прот. Николай Христов от храм „Св. Атанасий“ в кв. „Прослав“, свещ. Ла-

зар Лазаров от митрополитския храм „Св. Марина“, свещ. Стефан Тафров от храм „Св. Петка“ и епархийските дякони Еленко Йосифов и Емил Паралигнов.

Над с. Горно Водеи, разположено на 4 км от Асеновград, се намира манастирът „Св. Кирик и Юлита“. На 15 юли – деня, когато се почита паметта на св. Юлита и нейния син св. Кирик, Негово Високопреосвещенство Пловдивският митрополит Арсений отслужи в манастирския храм „Св. Петка“ празнична

св. Литургия, в съслужение с асеновградските свещеници ик. Тодор Димитров, ик. Йордан Георгиев, прот. Александър Андонев, прот. Борислав Манчев и свещ. Веселин Хаджиламбрев и прот. Иван Щътов от с. Куклен. По време на св. Литургия в дяконски чин бе ръкоположен монах Йоан от Кукленския ма-

настир „Св. безр. Козма и Дамян“. След службата в двора на манастира „Св. Кирик и Юлита“ бе отслужен водосвет. Похвала за своето песне по време на литургията заслужил дамският хор при братството „Св. Благовещение“ при едноименния храм в Асеновград, доведен от икон. Тодор Димитров.

мире от храм „Св. ап. Петър и Павел“, прот. Николай Христов от храм „Св. Атанасий“, кв. „Прослав“, и прот. Иван Щътов от с. Куклен. По време на св. Литургия в свещенически чин бе ръкоположен йеродякон Йоан от Кукленския манастир „Св. безр. Козма и Дамян“. Бе извършено и дяконско ръкоположение.

„Светиците са фундамент, върху чиято мъченичес-

лик в Нареченски бани в съслужение с енорийския свещеник на храма о. Николай Янев. В свещенически чин бе ръкоположен дякон Сергей Калканов. Храмовият праз-

ник в Нареченски бани почетоха богомолци, дошли и от околните села, както и много курортисти.

Културно-просветен отдел на Пловдивска митрополия

Към единен законопроект за вероизповеданията

На 4 юли 2002 г. бяха приети на първо четене и трите законопроекти, внесени в Народното събрание. Те се допускат от парламента, за да послужат за изработването на единния законопроект.

Работна група към Комисията по правата на човека и вероизповеданията при Народното събрание с председател народния представител Лъчезар Тошев започна своята работа по изготвянето на единния проект на новия Закон за вероизповеданията.

В работната група влизат: носителите

те на законопроектите, по двама експерти по предложение на всеки от носителите, както и представители на Православната църква, мохамеданското и католическото вероизповедание.

БПЦ се представява от Негово Високопреосвещенство Неврокопския митрополит Натанаил.

Очаква се през септември комисията да приключи своята работа и новият проект закон да бъде внесен в Народното събрание за разглеждане на второ четене през месец октомври.

ЦВ

АКАДЕМИЧНИ НОВИНИ

Съобщение от Богословския факултет при СУ

Тази година желасците да следват в Богословския факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“ бяха 144 души. На писмени изпит по темата „Сътворението“ писаха 54 жени и 90 мъже. Две от работите са оценени с пълни шестцици, осем са двойките.

На устния изпит се явиха 137 души, от които издържали са 129. От тях 60 ще бъдат приети за редовно обучение и 69 за задочно.

Балообразуването става от удвоена оценка от писмения изпит, оценката от устния изпит и оценките по история и

български език от дипломата за средно образование.

Новост тази година е правото в класацията да се участва и с оценката от писмени изпит по български език и литература, чужд език или история.

15 са отпуснатите бройки държавна поръчка за магистратури по богословие за кандидати с други специалности. Приемът на документите ще става от 20 до 30.IX. Ще се предостави възможност и за платени магистратури.

За повече информация – в канцеларията на Богословския факултет.

Европейска среща на богословските школи

От 4 до 7 юли т. г. в австрийския университетски град Грац се състоя първата Европейска среща на богословските школи. Присъстваха представители на около 50 факултета, духовни академии, институти и други школи с университетската степен от 27 страни. Общо в Европа има над 100 такива школи, принадлежащи към държавни или частни университети, както и към отделни църкви и изповедания. В тях се преподава съответно православно, римокатолическо или протестантско богословие.

Целта на тази среща беше да се направи преглед на състоянието и бъдещето на богословската наука в Европа, организацията на преподавателската и научната дейност, възможностите за съвместна работа, обличаване на програмите, взаимно признаване на дипломите, на научните степени и звания. От-

белязано беше голямото разгръщане на мрежата от православни висши богословски школи в Европа след промените от 1989 г., но също така и недостигът на преподавателски кадри, липсата на подходяща база за научна и учебна дейност. Това беше една добра възможност и за представителите на православните висши школи да се срещнат и опознаят, да се насърчат взаимно в отговорното служение на своите църкви.

От България в срещата участва деканът на Богословския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ доц. Иван Желев Димитров.

През 2004 г. софийският факултет ще стане център на православното богословие от цял свят, защото в нашата столица тогава ще се проведе поредният конгрес на православните богословски школи.

ЦВ

Спомен за отец Йоан Достойнски

На 1 август се навършват 60 години от кончината на йеросхимонах Йоан Достойнски, един от най-големите български духовници в Св. Гора през XX век, живял в знаменитата българска атонска келия „Достойнсет“. Духовен старец, църковен писател, книгоиздател, истински стожер на Православието, о. Йоан е имал безброй духовни чедка както на Атон и в България, така и сред българската емиграция в САЩ и Канада. Въпреки неотнемимите си заслуги, о. Йоан Достойнски и до днес остава неизвестен за повечето християни у нас.

епархия до 1964 г., откогато е клирик на Софийска епархия.

Знеполския епископ Николай в съслужение с архиерейския наместник протойерей Благой Стоянов и свещенослужители от Дупнишка духовна околия, в присъствието на голямо множество енориаша.

Бог да прости и упокои о. Йордан в селенията на праведните!

† IN MEMORIAM

На 23 юли 2002 г. почина Негово Всеблагоевнейство протойерей Йордан Костадинов Пешков от с. Спарево, Дупнишка духовна околия.

Покойният е роден на 1 ноември 1921 г. в същото село.

Ръкоположен е за свещеник на 9 октомври 1951 г. Служил е в Русенска

епархия до 1964 г., откогато е клирик на Софийска епархия.

С похвално усърдие е свещенодействал последователно в град Бобовдол, град Коцерново, село Овчарци, а от 1993 г. в родното си село Спарево.

Опелото му бе извършено на 24 юли 2002 г. от Негово Преосвещенство

Манастирското братство на Бачковската света обител „Света Богородица“ известна с дълбока скръб за близки и познати, че след кратко боледуване, на 61 годишна възраст, на 26 юли 2002 г. се представи

пред Господа Негово Високопреподобие архимандрит Боян (прогумнен в Роженския манастир).

Постриган за монах в Бачковския манастир през 1969 г., покойният архимандрит Боян до последния си

дъх служи достойно на светата Православна църква.

Бог да прости и упокои о. Йордан в селенията на праведните!

АПЕЛ

За градивен диалог между Църквата и Държавата

Вече дванадесет години Българската православна църква е раздирана от разкола и притеснявана от противоречия с обществото. През всички тези години се бави и разрешаването на въпроса за преподаване на православно вероучение в българските училища. Предметът Религия все още е свободноизбираем (СИП) и експериментите той да се въведе като задължителен продължават.

За толкова години държавата в лицето на своите институции не подаде ръка за разрешаване на сериозните проблеми. А те рефлектират върху духовното и нравствено състояние на народа ни и особено върху младото поколение.

Затова, без повече отлагане, с подкрепата и участието на дейци от различни

политически сили, депутати и представители на Младешката организация на НДСВ, бе създаден Инициативен комитет за диалог между Църквата и Държавата. Намерението е както да се прекрати разколът с всички последици от него, така и постепено да се създаде благоприятен климат за един градивен понататъшен диалог между БПЦ и българското общество, особено младите хора на България.

Призоваваме за активна обществена и гражданска позиция всички, които взимат присърце духовното и нравствено укрепване на България.

Инициативен комитет за диалог между Църквата и Държавата

Конкурс

Софийски университет „Св. Климент Охридски“ – Богословски факултет
Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“ – Православен богословски факултет
Фондация „Св. Евтимий, Патриарх Български“ – София

Навършват се 600 години от успеният на св. Патриарх Евтимий Търновски. В тази връзка се организира конкурс за есе, реферат, съчинение-разсъждение, стихотворение, рисунка, миниатюра и др. на тема (по избор):

- Родолубието на св. Патриарх Евтимий – корен на духовна вечност
- Св. Патриарх Евтимий – опора за любов и преданост към род и вяра

• Делото на св. Патриарх Евтимий
Възростови групи за участниците:
12-14 г.; 15-18 г.; над 18 години.
Максимален обем на текстовете – до 5 машинописни страници (10 000 знака).
Срок: до 20 октомври 2002 г.
Адрес: София 1421, ул. „Дим. Хаджикоцев“ № 31, фондация „Св. Евтимий, Патриарх Български“.

Матрицата

Какво знаят родителите за виртуалните развлечения на децата

Лято е. Последният училищен звънец разпусна малките и по-големите палатки и все по-голяма част от тях се запъхват в горещите ваканционни дни не сред природата, а в народите се клубове за компютърни игри. Дали си геймър (играч) или киби (заяпч, наблюдател) е не важно – за всички е атрактивно, забавно, лесно и убива много време. Единци са посетителите, които търсят интелектуална полза от играта или знаят например кой е бащата на гейминга. Кое е това място в историята на електрониката, от което е тръгнала вълната от видеоигри, разраснала се в гейм-индустрия и понастоящем връхлитаща всяко място, където има електрически кабел? Отговорът на този въпрос е спорен, както е спорен и отговорът на въпроса за това в чия глава се е зародила идеята за интерактивна занимавка с монитор и контролно устройство, развиряща се все повече от две десетилетия. Оказва се, че не може да бъде посочен един единствен човек, който е вдъхновителят на цяла „епоха“ виртуални забавления, но за сметка на това има няколко ключови имена. Редно е обаче да направим разграничение между видеоигри и компютърни гейми.

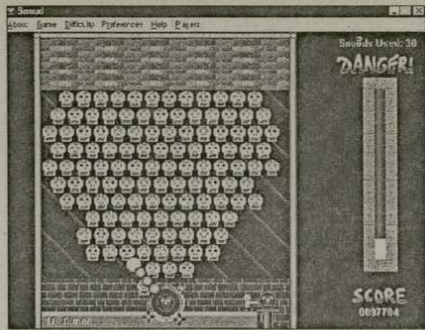
За да бъде класифициран един модел игра (конзола) като видеоигра, основно изискване е да се използва телевизионен екран за визуализация, а самата машина поначало да е конструирана за игри. Идеята, телевизорът да се използва по такъв алтернативен начин, хрумва за пръв път през 1966 г. на Ралф Баер. Патентът за устройството му е лицензиран за „Magnavox“ и през 1970 г. се появява първата конзолна

игра под името „Одисей ITL200“. Продуктът е претърсен с огромен интерес и продаден в повече от 100 хиляди екземпляра още през първата година след създаването му.

До 1996 г. в България игрите са търсени от сравнително немного хора, тъй като по-задълбочените жанрове изискват добър английски език, бързина, находчивост, логическо мислене и като цяло интелектуално задълбочените гейм-заглавия имат по-малко почитатели и днес. Не всичко е било подчинено на тотален комersiализъм и точно интересите на играчите са лежали в основата за качество на игрите, а не крайните срокове, безкомпромисните мениджъри и космическите бюджети, както е в началото на третото хилядолетие. Популярните игри, изобилно населяващи гейм-клубовете, сега са насочени основно към аудиторията на момчетата-тинейджъри, предимно с подчертано центрирана идея – как да играят нещо, без да бъдат посочени един единствен човек, който е вдъхновителят на цяла „епоха“ виртуални забавления, но за сметка на това има няколко ключови имена. Редно е обаче да направим разграничение между видеоигри и компютърни гейми.

Компютърните игри, наричани просто гейми, напоследък са предпочитано развлечение от все повече деца и младежи. Геймките изискват от детето далеч повече време от гледането на телевизия, например, и осигуряват на нас, родители, спокойствие, че то се занимава с „интелектуални игри“, вместо да се неизвесно кляде, отдалено на някое от множеството унищожителни увлечения на улицата – кражби, алкохол, разгул, лоша компания или наркотици. И всичко това е вярно.

Но знаем ли ние, родители – православни хрис-

тиания, поне нещичко за тези игри, има ли в тях някаква опасност, и ако е така – как да противостоям.

Възприемането на играта, каквато и да е тя, естествено, зависи от духовността на конкретната личност. Съществуващата известна атмосфера на шининг, многокото насилие и смърт, изобилстващо в геймките, значително изкривяват у детето-играч представата за живота и недвусмислено го подтикат към развитие на консуматорство. Играта се явява само израз, малка част от желанието за притежание. И ако досега родителят не е имал достатъчно силно общуване с детето си, ако се е оказал неспособен да развие у него мислителния човек, то виртуалните занимания могат да се преобразят от развлечение и „времетраене“ в един друг и опасен свят, в който детето съзнателно бяга от реалния свят, бяга от себе си, явявайки се не състоятелно да реши настоящите си проблеми било в семейството, в училището, или другде. Играта се превръща в „наркотик“, а детето е обладано от силна зависимост. И още нещо – обрнейте внимание върху имената на самите вериги гейм-клубове – „Мрежата“, „Маската“, „Матрицата“, и

особено „Дяволото“... Дали това са просто имена, взети от най-нашумелите игри, или има и още нещо закодирано в тези думи, по върхоно незабележим начин внушавано на играчите? Кой знае?

Господ Исус Христос казва: „Оставете децата да дойдат при Мене и не им пречете.“ (Мат. 19:14) – Пречат ли тези „мрежи и маски“? Кой знае? „И сътвори Бог човека по Свой образ, по Божий образ го сътвори...“ (Быт. 1:27) – Чий ли е образът, отобразен от тази „матрица“? Кой знае?

Голяма мъка за човека е да има свое любимо занимание, своя реализация. Ако императивно забраним на детето компютърните игри, това бил не само педагогически груба грешка от наша страна, но и аргумент то да прибере до лява, за да им желаното.

Да си припомним думите на св. ап. Павел: „всичко изпитвайте, о добро то се дръжте“ (1 Сол. 5:21), „всичко вършете с приличие и ред“ (1 Кор. 14:40) и с Божия помощ тактично да се намесим, да преразгледаме собствените си приоритети, да преразпределим времето си и да седнем с детето си. Може пред домашния компютър, може дори в клуб... и малко по малко да

покажем. Противно на медиите и понекога дори на собствените ни очи, трябва да вярваме и да помним, че красивото в живота е не по-малко от грозното и пошлото, не неговата природа е друга: да бъде тихо и ненаотрапчиво като аромата на цветето, като полъха на вятъра... Та нали, ако всички прекрасни мечти станат видими, ако всички пориви на мило-сърдиче закрепят, ако всички красиви къччета на природата се изложат по площадите, ако думите за любов зазвуча по високоговорителите, а десетата на птиците и романът на потоците надвикваха глъчката по булевардите... ако всичко красиво и добро стане крещящо и показано, то вече няма да е това, което е било.

Не можем да очакваме от медиите да служат за це-

СПРАВКА

Поява и развитие на компютърните игри

За най-стара компютърна игра се смята Spacewar, създадена от Стийв Ръсел през 1960 г. в Масачузетския технологичен институт, САЩ. С идеята на Ръсел впоследствие се „заробяват“ стотици програмисти и получава титлата „баща на компютърните игри“. Десетина години по-късно Ноулан Бушнел се възползва от замисля на Стийв и създава акрейд-автоматите (игралните автомати).

За десетина години игрите набират скорост, излизат от университетските заведения и трайно се настаняват в домовете на хората и на работните им места.

В САЩ сюжетите на появяващите се заглавия почти изцяло повтарят холивудските продукции – акцентира се върху зрелището, насилието, убийството по всевъзможни начини, както и върху това: игрите да бъдат играни от възможно най-голям брой хора. Едни от най-оригиналните идеи и заглавия се появяват във Франция. Съществува относителна класификация по жанрове: При екшъните съществува един главен герой, който с много насилие постига определена цел. Екшън, игран с няколко играчи, състезаване се помежду си, е Мултиплеър. В реално-времева стратегия (RTS) липсва главен герой, а играчът управлява всичко. Вариант на RTS са походните стратегии. Симулациите симулират сложно управляеми транспортни машини – самолет, вертолет, танк, подводница и др., или някои видове спорт – напр. футбол. SIM стратегията отново дават възможност на играча да гледа отвисоко на случващото се, но тук е управител на някаква по-сложна система – кошер, мравуник, лунапарк, град, държава.

Адвентчър екшън (приключенски екшън) предлага различни по сюжет приключенски истории с едни или повече герои.

Квест (гърсене) са игри-гатамки от типа „използвайте правилния предмет на павилонното място“.

С най-богата вариативност е тип ролеви игри (RPG) – тук нещата могат да се случат по твърде разнообразни начини. Обикновено има задълбочена и интересна история, която се разказва, а играчът сам създава герой-от определен набор предложения му качества. Разновидност на този жанр са мрежовите (играят се от няколко свързани в мрежа играчи (RPG и екшън RPG). Тичам и скачам (Jump'n'run) са игри, при които главният герой (играчът) трябва да оцелее в особена и променлива среда, като има определен брой „животи“.

Жанровете се допълват от чисто логически игри, аркадни и игри от реалния живот – напр. шах, карти.

късим дистанцията помежду ни, да участваме в него-вия избор на игра, да му помогнем в изграждането на критерий за този избор, да му дадем възможност да почувства нашата духовна близост, да станем приятели.

И като негови родители и най-искрени приятели, с търпение и любов, по Пътя на Истината, да го върнем обратно в реалния Бо-

жи свят към Вечния Живот. Каквито и благовидни причини да изтъкваме, отчаяни и разгневени, колкото и обвинения да силем срещу учителите, държавата, социалната действителност, а понекога дори и срещу Бога, отговорността е най-вече наша – и пред обществото, и пред Христа.

Зоя ДИМИТРОВА

Машина за потири – машина за куршуми

Войни, разрушения, катаклизми, разбити човешки съдби, насилие, смърт... Синове убили бащите си, бащи насилници на дъщерите си, деца избиващи връстниците си... Новините по телевизията застигат слуха, загласяват от вестниците надничат през рамото на пътника до нас, в кино, уж търсим развлечение, а пак насилие и злочестие...

Злото е толкова шумно и показано! Така крещящо, така натрапчиво, така бещо на очи!

Наричаме черногледството си реализъм, песимизма си – обективност, злочестие си – честност, но реализъм ли е да виждаме само злото в света? Обективност ли е да виждаме само грозното и пошлото, или е духовна слепо-та?

Светогорският старец Паисий казва, че има два тина хора: едни, които виждат само хубавата страна на живота, а други, които виждат само лоша-та. Първите сякаш имат в себе си машина за производство на потири, каквато и метал да сложим в тази машина: злато, сребро, мед... тя пак ще произведе потир – нещо добро и священо. А вторият тип хора имат в себе си машина за куршуми. Каквото и да им се случи, каквито и да са обстоятелствата в техния живот, каквото и да погледнат, те все ще си произведат куршуми. Златни, сребърни или железни, но разрушителни.

Ние като Христови последователи винаги трябва да търсим доброто в хората и в обстоятелствата и върху него да спираме ума си. Дори когато „с очите си виждаме“ и с

ушите си чуваме нещо лошо, да не губим вяра в целесъобразността на живота и тържеството на доброто.

Да виждаме злото повече отколкото доброто, не води към нищо добро. Това предизвиква недоволство към хората, страх и несигурност, гняв към всички, което представлява мнима заплаха, съмнение в силата на доброто и съблазънта да отговорим на злото със зло, за да се опазим... Това черногледство говори за слаба вяра в Бога като премълчлив и любещ Творец и Промислител за света и лесно може да ни доведе до смъртния грях на отчаянието.

Злите си сякаш добре знаят колко пагубно за човека е да вижда злото повече, отколкото доброто, и че това само по себе си е зло. Вероятно затова и злото е толкова шумно и

показано.

Противно на медиите и понекога дори на собствените ни очи, трябва да вярваме и да помним, че красивото в живота е не по-малко от грозното и пошлото, не неговата природа е друга: да бъде тихо и ненаотрапчиво като аромата на цветето, като полъха на вятъра... Та нали, ако всички прекрасни мечти станат видими, ако всички пориви на мило-сърдиче закрепят, ако всички красиви къччета на природата се изложат по площадите, ако думите за любов зазвуча по високоговорителите, а десетата на птиците и романът на потоците надвикваха глъчката по булевардите... ако всичко красиво и добро стане крещящо и показано, то вече няма да е това, което е било.

Не можем да очакваме от медиите да служат за це-

лите на Православият и да утвърждават християнските добродетели в своите зрители и читатели. Те вече отдавна са открили печелившата формула: най-бързо, лесно и сигурно се печели от човешките страсти, от греха. Но в наша власт е да избираме какво да приемаме в себе си и в какво да вярваме. В наша власт е да избираме красивото в света и на него да спираме очите си; в наша власт е да търсим целесъобразността в света и на нея да спираме ума си, да задържаме всяка светла мисъл и бързо да прогонваме онези, които внасят в нас развояние и страх, да търсим добро обкръжение, да избираме музика и слово, които внасят в нас хармония и радост, в наша власт е да избираме как да се чувстваме въпреки обстоятелствата, в които попадаме. Очевидно в

света има много зло и неправда, но ние, християните, вярваме, че Бог води човешката история по пътя на спасението, макар и да не разбираме всичко в този дълъг и сложен процес. Ние се гневим на злото и му се противопоставяме, но не като отхвърляме човека и творението, което Бог сътвори „твърде добро“ и целесъобразно, а като не допускаме разяждащите язви на греха да помрачат любовта ни към него и вярата в Премислността Божия. Не бива да се оставяме злото да ни надвигна, но да надвигваме злото с добро (срв. Рим. 12:21).

Изкушения винаги ще има. Лукватия няма да се умори да търси начини да ни погуби, но с Божията помощ сме силни да им устояваме.

Александра КАРАМИХАЛЕВА

Протоерей Григорий Пономарьов (1914-1997)

Духовният живот започва с минути

(бележки от дневника)

Труди се упорито, моли се постоянно и с вяра. Само така можеш да вървиш по пътя на духовния живот.

Приучай се на мълчание, чрез него се придобива молитва.

Каква огромна лична отговорност е нужна за изпълнението на установеното молитвено правило: в душата си да почувстваш неговата святост, висота, необходимост. Да престанеш да мислиш, че това е твое лично, килийно дело. Не, това е велико обществено служение. Помни това.

Трябва просто физически да се застава да се молиш. Дори ако в началото се молиш несвързано, заповявай се, дори падайки. Независимо от всичко води своя разговор, своята беседа с горния свят.

Колко съм слаб и непостоянен в своите решения и намерения! И най-малката причина може да наруши нещото толкова важно и необходимо, каквото е молитвата. Помни, че човек е силен само в молитвата. А какво прави аз... Не ценя възможностите да придобия велика сила.

Трябва да възпитаваме в себе си постоянство, а не мимолетни пориви. Пълно отдаване, а не половинчатост. Бедата е в моята разсеяност и разпиляност.

Колко опасно е да си позволяваш отпускане! Достатъчно е да си позволиш нещо малко и последните ще са разрушаване на целия духовен градеж. За кратко време може да се срине нещо, което е съзиждано и пазено с месеци.

Главното е да се научиш да възпитаваш в себе си чувство за пълна отдаденост на Божията воля. Помни твърдо: всеки ден, всеки час, каквото и да се случи с тебе – за всичко да благодарих на Господа и във всичко да виждаш не просто случайност, а необходима проверка на твоите духовни сили, на твоята духовна боспособност.

С каквото и да се захващаш, винаги започвай своята работа с молитва, и ще имаш успех.

Трябва да се пазим от вътрешна раздрънителност, колкото и справедлива и оправдана да ти се струва тя. Всяко осъждане води до раздражение, до възмущение. Паз се да не би тази мърготия да залее душевния ти храм, да не го запълни с духа на равнодушието, лекомислието, изоставянето на молитвено правило.

Най-трудната задача е да пазим духовния мир в себе си. Господ със Своята благодат ще подкрепи усилията ти. Трябва да гасим възмущението си с мирни помисли; това се постига чрез молитва.

Помни: нищо не е случайно, а ни се изпраща за проверка на духовната ни устойчивост. Господи, помогни!

Още щом се породи зло, гаси го с любов, с мирно отношение към ближните. А после изливай обилно думи на мир и любов върху тази разгаряща се влада, та и въеленце зло да не остане.

Празнословие, смехът, осъждането са опасни и труднозабележими клопки, които водят до разрушаване на духовния дом. Знай и помни добре, че те са ти врагове.

Ние се боим да извършим отведените големи грехове. А когато проникват постепенно, по малко, на части – свикваме и не се боим да влезем в обичание със страшната бевосвечна сила.

Как можеш да изпълниш първата заповед „Обичай Бога“, ако не изпълниш заръката „Обичай ближния като самия себе си“? Врагът силно ненавижда тази заповед и се старае ежминутно (без преувеличение) да вселява първоначално мислено, а после и с думи и на дело, омраза към обкръжаващите ни, а чрез това да въвежда душата ни в ужасяващ духовен мрак – пустота, озлобеност, раздрънителност. Молитвите за другите постигат успех при условие, че се спазва святата наредба: помни, „Бог е любов“, за любещата душа няма никакви препятствия, каквото и да по-

роси – ще го получи. Само искрено вникни в тази заповед и независимо от каквито и да е морални и физически трудности, животът ти ще стане възвишен и радостен.

Изпитвай себе си всеки ден и час за любовта към ближния. Най-важното е да възпиташ в себе си любов.

Още щом устият вътрешно охлаждаване към ближния, раздрънителност или друга проява на безлюбие, незабавно започвай да извикваш от глъбините на душата си молитва за здраве и спасение на онези, срещу които си се изправил, да било то и мислено.

Мисленото подценяване на ближния замества с пожелание за добри и слави дела. Ползата от това е огромна.

Набелязвай си непременно план за деня: какво трябва да направим. Труди се над набелязаното и се моли да успееш да го изпълниш. Дневният план е добро средство против леността и нехайството.

Каква голяма услуга ни прави разглеждането на часа! Ще видиш всичко, което в продължение на 60 минути ти е изпратено за духовно възрастване и как ти си се отнесъл към него: посещения на добра мисъл и съвет от твоия приятел – светия Ангел, а също така посещения на зла, тъмна сила, на твоия неприятел – посланика от ада. И всичко това – в течение само на един час.

Трябва винаги да помим, че духовният живот, като изпълнен с подвизи, изисква постоянство. Заставяй се да изпълняваш определеното от плана ти за всеки час. А прииска ли ти се да го нарушиш и просто да помечтаеш, знай че това ще те доведе до леност и духовно опустошение. Винаги бди бодър!

Припомняй си често думите на потъващия апостол Петър: „Господи, избави ме!“ В големи или малки душевни бури не си мисли, че можеш сам да се спасиш, защото ще погинеш. По-добре крещи с Петровите думи: „Господи, избави ме!“ Вярвай, твърдо вярвай, че помощта скоро ще дойде.

Господи, ти винаги си с нас! Нима скърбите ще ни уплашат? Душите ни ще са чисти и спокойни, защото на Тебе се уповаваме.

Да възпитаваме в себе си вяра в попросеното.

Да се научим бързо да прещеняваме обстановката и събитията в рамките на един час и навреме да се допитваме до Всевиждащия как да постъпваме, да Го молим за помощ.

Да възпитаваме в себе си преданост към Господа не на думи, а на дело – в продължение на всеки час.

Следи как протича часът. Това е огромна и сложна работа.

Труди се упорито, моли се постоянно и с вяра. Научи се да даваш отчет за всеки час – това е стълбата за духовното възрастване.

Учи се да цениш времето. Внимавай за всеки час – всичко започва от часа.

И още десет кратки наставления към духовните деца:

– Каквото знаеши – мълчи.

– Каквото чуеш – мълчи.

– Не се намесвай в чужди разговори.

– Отговаряй на въпросите, но не многословствай.

– Каквото и да предприемаш, първо го обмисли с молитва, второ – преди да си го направиш, не говори на друг за намеренията си.

– Не говори на хората за техните недостатъци.

– Засенат ли самолюбието ти, или те укорят в нещо – премълчи.

– Несправедлив ли са към тебе – кажи го тихо и спокойно.

– Не говори рязко и не се разпалвай.

– На всичко гледай така: „Както рече Бог! Да бъде святата Му воля.“ Винаги помни Бога, Божията Майка и се моли.

Превод Александра КАРАМИХАЛЕВА

ОБРАЗИ НА БЪЛГАРСКАТА СВЯТОСТ

Св. Марко Преславски

За живота на св. Марко Преславски е известно малко. Той е забравен от нас, досещните българи.

В списъка на българските светци, представен в „История славнобългарска“ на преподобния Паисий Хилендарски, по номер 23 е записано: „Св. Марко, Преславски митрополит. Той пренесъл мощите на преподобната наша майка Параскева от Епиват в Търново. Бил велик със светия си живот и учение, и починал на своя престол в Преслав.“

„Аз претърсих всички светогорски манастири, гдемо има български книги и царски грамоти, също така и много места по България, гдемо се намират стари български книги“, пише св. Паисий Хилендарски.

Това отношение на светогорския монах към историческата документация ни заставя да обхвем по-голямо внимание на изнесените в „История славнобългарска“ вести за събития и лица. Впрочем, църковното предание в Света гора и днес е живо, така че вписването на митрополит Марко Преславски към общността на българските светци от друг, по-късен светец на България – Паисий Хилендарски, не бива да бъде оспорвано.

Известна светлина върху личността на митрополит Марко Преславски хвърля откритият и обнародван от Стефан Кожухаров неизвестен летописен разказ от времето на цар Иван Асен II. За сюжет на този разказ служи пренасянето на мощите на св. Петка-Параскева Епиватска. По нареждане на цар Иван Асен II те трябвало да бъдат пренесени от Каликратия, където според преданието била погребана светицата. Пренасянето трябвало да бъде извършено с участието на митрополит Марко.

От летописния разказ още става известно, че след смъртта на патриарх Василий и след пренасянето на мощите на св. Петка Параскева от Каликратия в Търново царят изпратил „монаха Йоаким“ в Никея, за да бъде благословен за архерей.

За Марко Преславски свидетелства и друг български светец – Патриарх Евтимий В. „Житието на св. Петка Търновска“ той описва как цар Иван Асен II, след преговори със завладели-

те Цариград франки, „веднага изпрати там с голяма почит всеосвещения Марко, митрополита на Преслав Велики, та да пренесе тялото на преподобната от Епиват в славния град Търнов. А онзи отиде, уреди всичко за прославата, тържествено взе освещените мощи и с усърдие се вършеше в земята си, прославяйки Бога и преподобната. И когато, прочее, премина франкските владения и стигна до своята страна, всички околни се стичаха със свещи, с кандила, с благовоини масла и изпращаха ковчега на преподобната към славния царствувал град Търнов. Шом благочестивият цар Иван Асен научи, излезе от града с майка си царица Елена, със своята царица Ана и с всичките си велможии. С тях беше и всечестният патриарх кир Василий с целия църковен клир и неизброимо множество хора.“

В Боянския поменик сред имената на патриарсите, преди Йоаким, е споменат Марко. Може да се допусне, че неизвестният съставител на поменика от Боянската църква е поставил митрополит Марко Преславски сред българските патриарси в знак на уважение. Това сигурно означава, че митрополит Марко е отстоявал твърдо православията в българската църква от католическите атаки по онова време.

В по-късни преработки на Бориловия синодик, включващ решения на събора, свикан от цар Борис срещу богомилите, е вмъкнат разказът за възстановяването на Търновската патриаршия в 1235 година от цар Иван Асен II. В славословието за царе, боляри и патриарси, след митрополитите се споменават: Василий, Марко, Никодим.

В Царственика или „История българска“, издаден от Христати Павлович през 1844 г. в Буда, сред българските светци под номер 25 е записан митрополит Марко Преславски.

Също така във втората част на монографията на Стойко Стефанов „Назад през вековете“ (собств. изд. 2000 г.; стр. 217) се среща следният текст: „Новопостроените манастири, с налъственията на самия български господар Борис Михаил, се превърнали в училища за висши български църковни служители. От тези манастири изли-

зат и голяма част от старобългарските книжовници, като презвитер Йоан Екзарх, Григорий Минх, презвитер Йоан, епископ Марко и много други.“ Тъй като тук е налице просто изброяване на духовни деятели, живели и творили през различни векове, не е възможно идентифициране на източника, от който е почерпано сведението за св. Марко.

Всички тези откъслечни свидетелства, които обаче произхождат от множество, и то коренно различни по своята същност и историческа епоха източници, дават основата за надежди, че животът и делото на св. Марко могат отново да бъдат разкрити за признателните потомци, но предполага извършването на изследванията допълнителни проучвания.

Времето на Марко Преславски съвпада с най-шестилатна епоха от средновековната ни история. Но духовният бялск онова време на боголюбиви духовници и миряни, сравнено със съвременните ни, носи тъжни размисли. Зашо ни, десетни българи, сме лишени от спомена за св. Марко Преславски?

Вероятен отговор на този въпрос дава Константин Иречек, едн от най-големите историографи на нашето Възраждане:

„Историята на фанарийския клир в България е опетнена с дела, достойни само за вандали.“

Може би написаното за св. Марко е изчезнало около 1840 г., когато Шуменския епископ – грък, освещавайки църквата в село Вълча, запознал да хвърлят ръкописните български книги в една яма на гробищата. Но най-прочутото фанарийско аутодафе, според Иречек, било изгарянето на старата Патриаршеска библиотека през 1825 г. в Търново. По това време от там са изчезнали и мощите на св. Михаил – войн, българин.

Ние ходим по земя, пропита с мъченическа кръв и по съпките на светци, за които не знаем. Или знаем твърде малко.

Зачитането на светците е запоявано от Господ Иисус Христос с думите: „Който приема вас, Мене приема“ (Мат. 10:40).

Българската същност е в българската святост.

ВАЛЯ ИЛИЕВА

Отвори врати нов църковен магазин

Прелага:

• Светоготеска и специализирана богословска литература • Съвременни православни автори • Богослужбни одежди, инсигнии и всички богослужбни книги • Църковна утвар, богат избор от икони, кандилници, кандила, камбани, свещници и мн. др.

Ще ни намерите на улица „Св. княз Борис I“ № 145, от 9,30 до 18,30 ч. от понеделник до петък, в събота от 9,30 до 14,00 ч.

Знатното християнство

Атеистичната пропаганда често се възползваше от бисерите на християнската добродетелност, за да се обърне срещу тях, опитвайки се да ги унищожи (вж. Мат. 7:6).

Днес например още битувало мнението, че християнството е учение на бедни и презрени, религия на плембени – теория, скалъпена недобросъвестно на основата на високите християнски идеал за нестежательност...

Но бедността никога не е била християнски идеал сама по себе си.

Християнството никога не е било кастово учение затворено в някакви обособени обществени кръгове, били те нищи или висици. Това би противоречало на самата му същност – спасението на целия човешки род, без остатък.

Кастово обособяване наблюдаваме по-скоро в другите религии.

В по-късния юдаизъм виждаме класови разделения на религиозна основа. Формално погледнато, те са установени от Моисеевия закон, но когато се изкриви духовният им смисъл, се стига до закоравял религиозен елитаризъм с неизбежни социални последици. В Новия Завет на някои места ясно проличава дистанцирането и презрението на първоосвещенския елит към народа: „Поярвал ли е в Него някой от началниците или от фарисеите? Но той народ, който не знае Закона, с проклет“ (Йоан 7:48-49).

Елитарност има и в будизма, и в по-примитивното езичество, а в исляма се наблюдава по-скоро обратното – религиозен популизъм, религия на масите.

Християнството не се поддава на подобни определения.

Дали то възниква сред бедни или сред богати, сред простолудното или сред аристокрацията? – не може да се каже нито едното, нито другото.

Христос се родил във вилтеевската ясла, но бил от знатен, царски род, от Давидовото коляно; имал дом и занаят, а нямал къса глава да подолни (вж. Лука 9:58); след Него ходело простолудното, но Го търсели и богати, и началници, и членове на Синедриона; явял и шлел с грешници, но поучавал и книжниците.

И никой да не дръзва да помисли, че Христос бил бездомен, скитник и просто случайно изпаднал в беда!

Тук става дума за служение, не за принуда. Христос не само със слово, но и със Своя живот сред човешките ни учи да не се уповаваме на глениите блага на света, да презираме земната слава. Учи ни на упование в Бога, Който е наш любещ Отец, промислящ за нуждите на всеки.

Ние знаем, че Господ до последните три години на Своето служение имал дом, имал и занаят: „Не е ли Той на дърводелена син?“ (Мат. 13:55). В онова време дърводелството било нелека, но сериозна и почитана професия, осигуряваща добро препитание.

Да погледнем Христовите апостоли. И за тях се разпространява погрешното мнение, че били бедни и неучи. Верно е, че Иоан и Петър били обикновени рибари (впрочем и рибарството било почти занаят), но Лука бил лекар, а Павел – знатен юдей, римски гражданин (по-късно, за да се издържа от труда на ръцете си като апостол, той усвоява професията на благочестивите Акила и Прискила и става майстор на шатри – вж. Деян. 18:1-3).

Но всички те изоставят стария си начин на живот и тръгват да проповядват словото в доброволна бедност. Тази бедност има дълбок духовен смисъл. Тя не е бедност-беда, не е бедност-бедствие. Нито един от Христовите пратеници не остава в положение, което да възприетства Господното дело поради изтощение от глад, липса на подслон или дреха. Вещността това е

бедност-бедга над суетата, над грижите и тежбите на света. Победа, която никой не може да си извоюва сам, без упование на Бога Творец и Вселодател.

И мизерията, и греховното богатство започват тогава, когато човекът изостави Бога и поеме по свои греховни пътища.

Още от самото начало първите християни, съвременници на Спасителя, не могат да бъдат причислени към някакъв определен обществени прослойки. Ако Христос изцелил дъщерята на бедната и презривата хананейка, то пречистото Му тяло било снето от Кръста, помазано и обвито в чиста плащаница, благодарение на благообращения Иосиф Ариматейски – човек богат и знатен, принадлежащ към юдейската върхушка, почитан и от евреи, и от римляни.

В деня на Петдесетница Божият Дух не подбирал по социални критерии кого да осени с благодатта. Хиляди приемали християнството. Но сред първите били мнозина високопоставени в обществото – стотникът Корнилий, например (вж. Деян. 10:1).

Кои били раннохристиянските мъченици

Времето до началото на IV век били сурови. Никой не можел да се спаси чрез благороднически произход, обществено положение и пари, ако нарушавал разпоредбите на императора. И ето, че историческите сведения за житията на първите мъченици изобилстват с имена на хора заможни и знатни, нерядко поставени да началстват над мнозина, с добро име и в императорския двор. Те постраждали чисти и неопорочени от слава и богатство, единствено заради пламенната си вяра в Христа и почитането на Истинния Бог.

Съвсем обяснимо е, че в писмен вид са съхранени животоописанията на познати и почитани люде. Затова много често мъченическите актове започват с краткото: „роден(а) в семейство на заможен родители, син (дъщеря) на богати сановници, произхождал (а) от богат род, наследява от родителите си огромно богатство“ и т. н.

По-късно, когато гоненията спират и жаждата по Бога подтиква мнозина към подвижните на монашеския живот, потокът на „знатните“ не секва. От палатите и именията на Рим и Византия към пустинните местности на Северна Африка, Арабския полуостров, Палестина и Мала Азия поемат хиляди христолобци, подвижници на благочестието. Те доброволно се обричат на бедност, но не и на духовна мизерия; на скърби, но не и на отчаяние; на пост, но не и на гняв поради лишението. Външно, според разбиранята на този свят, те се унижават, но духовно достигат истинското благородство – светостта.

Непоятен, почти ужасяващ за категориите на мирската суета, е животът на таква преподобни като св. Иоан Колибар, син на цариградски сановник, който станал монах в един от най-строгите манастири. По-късно, по Божие допущение, той напуснал манастира и се върнал в бащиния си дом неузнава-

ем, като окаян бедняк. За да не наруши доброволния си подвиг заради Христа, той не разкрил себе си, но до края на живота си живял в мизерна колиба, стъкмена в двора на родния му палат и се хранел от подаванията на бащините си слуги.

Подобно е житието на сенаторската церква Евсевия – Ксения Римлянка, по принуда сгодена за велможа. Заради Христа, дни преди сватбата си тя тайно напуска завинаги суетния свят на римската аристокрация и се посвеля край един малоазийски манастир. Едва след края на земния й път се разкрива за каква за нейния произход.

Да си спомним и за прекрасната Мелания Римлянка, вдовицата на окръжен римски управител, която „грамадите си съкровища употребила за богоугодни дела“, а около нея още мнозина благородници станали нейни подражатели.

Тези случаи не са изключения, а само малка част от едно неизчерпаемо духовно съкровище, засвидетелствано за поколенията в писмен вид.

Его, и светите отци, и великите учители на Църквата, повечето били с аристократичен произход и значително имущество. Но просияли не с блясъка на диамантите, а с нетленното сияние на любовта към Бога. Те станали истински последователи на Христа, като се отrekli от суетата на преходната слава и придобили наследството на вечния живот.

След всичко това кой освен недобросъвестният може да твърди, че християнството е плебейска религия?

Но ето, че същите тези злоречиви обвинители твърдят и продължават да твърдят, че по-късно богатото и властвало съловство се било опомнило и проумяло, че християнството било подходящо за „потискане на една класа от друга“, та го направили с тази цел официална религия.

Нелепост след нелепост

Те би трябвало да изпадат в недоумение, ако научат, че стълбът на Православия, великият Атанасий, архиепископ Александрийски, посрамил нечестие то на арианската ерес, бил „син на бедни родители християни“.

Св. мъченик Емилиан Доростолски бил „роб у един грък и изповядвал вя-

рата в Христа Исуса“. Ала това не попречило той да получи нетленен венец в Царството Божие чрез жестоките мъчения, претърпени заради вярата.

Преподобни Мойсей Мурир пък, преди да се покае и посвети на Господа, бил разбойник, родом египтоец. „Не знаел ни страх, ни жалост“, казва се в житието му, „но Господ, Който не желас гибелта на грешника, в Своята милост му прати светла минута на покаяние“. Постъпил в манастир и завършил живота си като свят подвижник и мъченик Христос.

А какво да кажем за почти едновременното обръщане към Разпнатия Христос на разбойника, търпял наказание, и представителя на реда – римския „полковник“, стотника Лонгин (вж. Мат. 27:45-54)?

Във времето, когато християнството наистина станало „официална религия“, когато външното благочестие започнало да измества идеала на светостта, тогава Бог намислил начин да противостои

на конформизма. Подобно на старозаветните пророци се появили юродивите „Христа ради“ (заради Христа). Те явили християнската святост извън формалните норми на „разумния“ свят, били за поучение и коректив не само на средната, но и на висшата прослойка в „християнизираните“ общества.

Къде е тук класовият елемент? Къде е „потискането на една класа от друга чрез религията“?

Виждаме, че се изпълва всеки опит християнството да бъде сквано в някакви диалектични рамки, в систематизирани концепции, в определения от политическа, социологическа или икономическа гледна точка.

Спомняме си словата на пророк Исаия: „Но рода Му кой ще обясни?... Отрехида Му гроб създодей, но Той бил погребен у богатия, защото не бе сторил грях и в сгата Му нямаше лъжа“ (Исаия 53:8-9).

Тези думи се отнасят за Христа. Те са в сила и за християнството.

Свещ. Ангел ВЕЛИЧКОВ

БОГОСЛОВИЕ

Св. Симеон Солунски

Защо Бог Слово се съединява с човека, а не с ангелите

Защо Слово Божие, желайки да се съедини със Своите твари, се съединило не с най-възвишеното естество сред тях, т. е. ангелското, което има нещо близко и сродно с Него по своята невещественост, но се съединило с нашето естество – тленно и земно?

По причини възвишени и божествени.

Ако Слово Божие се съединило с ангелското естество, то само това естество би влязло в общение с Него – и така то не би приело спасение, тъй като е вече спасено, а само би се извисило и би било възведено още повече към висшето съвършенство, удостоивайки се с обещание с Бога. Никоя друга твар не би получила от това никаква полза, но би си останала в тлението, и особено падналата в греха човек, заради когото е изведена в битие всяка видима твар и чрез когото и тя се е подложила на тлене...

Той (Бог) е благ. Затова именно е създал и тварите, за да може и Неговото създание да стане причастно на Неговите блага. Самият Той е всевъзвръщен, пречен и, разбира се, няма никаква нужда от нищо – Сам Той е завършено блаженство.

Тъй като от Божините създания едни са духовни, а други чувствени, а само човекът съединява в себе си и едното и другото, съставен от духовна душа и чувствено тяло, то Бог Слово приема тъкмо това Своё създание – човека – и се съединява с него, възприемайки в своята Ипостас човешкото естество, с изключение на греха, от св. Дева и чрез Светия Дух.

Като приема тяло заедно с разумна и свободна душа, Той посредством разумната душа се съединява с разумната природа на ангелите, а чрез Светия божествен път – с чувственото (материално) творение. По този начин освещеното и благодатта справедливо преминават не само на човека, имаш духовна природа по душа и чувствена по тяло, но и на всяка твар.

Прот. Георги Ашиков от гр. Сандански е многоуважаван свещеник на Българската православна църква и сътрудник на „Църковен вестник“.

Въпреки преклонната си възраст, той продължава да ни изпраща своите „Духовни разкази“ – увлекателни и поучителни истории от дългогодишното му настоятелско служение. Те са кратки и непретенциозни, понякога от тях блика хумор, понякога и горчица. Но зад трогателната им простота откриваме дълбочината на богат духовен опит, турпан в един усълян времена, от някои позабравени, а за други – съвсем непознати.

Разказите на о. Георги Ашиков винаги ни напомнят, че през тоталитарното време на гонения Българската православна църква не престо е оцеляла, но тя е принасяла и духовни плодове.

Напомнят ни още, че християнството не е философия, а вяра; не е теория, а дело; не е красива мечта, а настояще.

Благодарим на о. Георги за тези разкази, които очакваме и записред.

ЦВ

Лясковският манастир

Богоугодно да посещава 6 години и 2 месеца в светата обител край гр. Лясковец. На 1 септември 2002 г. се навършват 20 години, откогато съм напуснал службата си в манастира.

Девичкият манастир „Св. Петър и Павел“ е стара българска светиня. Основан е в началото на Х век върху северния скалист издатък на високоото Лясковско плато, наречено още Арбанашка планина, на мястото на разрушена римска кастела от II в. Лясковското плато започва на юг от село Арбанаси, широко е около 3 км, дълго – около 5 км, като постепенно се стеснява и завършва с високи и стръмни скали на север и изток, с полегат склон на запад. Погледнато от равнината, манастирът изглежда като качал орен на високи скали, 400 метра над морското равнище.

Кава е била съдбата му през първите години (Х до ХII в.) не е известно. Бил е изгарян, събарян, запустяван. В последните години на Второто българско царство той вече съществува, покровителстван от българските царе Иван Александър и Иван Шишман, от които има хрисовули за дадени права и привилегии. През турско време е бил автокефален, не е бил подчинен на гръцката патриаршия, поради която причината е имал постоянни борби с гръцките владетели. Ето какво ни осведомява вестник „Светник“ в 1863 г.: „Манастира Лясковски иска да го усвои ядро Владика и се управлява с него, както с влашките манастири. Но лясковчани не ще му позволят да го вземе.“

В разрасталата се църковно-религиозна разпра с гръцките манастири е играл голяма и важна роля. В това време игумен е бил видният възрожденец Максим Райкович, който е водил истинска борба срещу догматичната на гръцкия владика. През различните времена на робството от 1700 до 1877 г. от манастира са организирани няколко въстания за освобождаването на българския народ. В 1700 г. е Мариновото въстание. В 1856 г. капитан Дядо Никола с девет души лясковчани тръгват да се бият за свободата на народа ни. В 1862 г. в манастира се събират четниците на известната Хаджи-Ставерва бунта. След потушаването на въстанието манастирът е разграбен от турците и всички цени книжа и ма-

териали са унищожени. В плана на Априлското въстание – 1876 г. Горнооряховският революционен комитет определя манастира „Св. Петър и Павел“ за сборен пункт на въстаниците. Ако предателят не беше изпреварило, манастирът за четвърти път трябвало да преживее страшната катастрофа на изпепеляване.

Разбирайки голямото влияние на манастира за населението около Търново, новосъздадената Българска екзархия в Цариград избира местоположението на манастира „Св. Петър и Павел“ за най-подходящо, за да открие тук духовно училище за просвета на българския народ. През 1874 г. тук се открива първата българска семинария. Първият директор на училището е бил г-н Недьо Жеков от град Лясковец. За нуждите на освободеното ни отечество княз Дондук-Корсаков в 1878 г. наредил да се построи нова сграда за училището, заемаща 1 декар площ. Тя се вижда от десетки километри и сега.

На 1 юли 1913 г. катастрофално земетресение унищожило старата църква от ХIII в., съборила се камбанарията наполовина и се повредила някои сгради. През 1922 г. старите манастирски сгради били унищожени от стихийен пожар, причинен по невнимание от настоятелите тук да живеят белогвардейци.

Манастирът „Св. Петър и Павел“ с просторите на юг от него горски поляни са като бели дробове на населението от трите града – Лясковец, Горна Оряховица и Велико Търново. Оттук се виждат около 25 селища в ширината се Дунавска равнина, с десетки километри.

През 1958 г. Търновската митрополия с полни помощи от населението построила сегашната малка църква, с цел да възобнови манастира. В 1960 г. тук идват първите две монахини, излезли от Казанлъшкия манастир по здравословни причини, по препоръка на лекар за чист балкански въздух. Благодарение на Благодетеля на манастира Енчо Стайков се създават условия за живот на монахините. Те започват подвиги си тук с една лъжичка и дървена паница. Тяхното смирение, усърдие и трудолюбие са удивителни. Така манастирът започва своя нов живот. Ремонтирани са някои сгради, с течение на времето е прекран водопровод, електрификация, асфалтиран път и пр.

ДУХОВНИ РАЗКАЗИ

Часовникът

През 1975 г. е правителствено решение се започва реставрация на манастира. През обект е изгорялата през 1922 г. жилищна сграда. На второ място е камбанарията. Тя беше със здрави, дебели стени, около 4 м висока, покрита временно с керемиди.

Когато започна реставрирането на манастира, лясковско семейство, живеещо в Швейцария, съобщава на игуменката да се направи отвор на камбанарията по определен размер, защото имат желание и ще изпратят часовник, който да бъде монтиран на камбанарията. Подарък за тяхно здраве и благополучие.

Получи се съобщение от Софийската митница, че часовникът е пристигнал, да отидем и си го приберем. Игуменката, майка Пелагия, в момента беше нещо болнава. Не можеше да приеме дългото пътуване с влак, затова реши да пътуваме със самолет от Горна

Оряховица до София за по-бързо. Отиваме двамата в София. На гишетото на митницата един с голяма гушка бабинтан прие документите и почна да пише. После ни поиска сумата 1670 лв. за някакви такси по освобождаването на часовника. Аз му казвам:

– Чакай бже, човече Божи, часовникът ни е подарен и всичко за него е платено, какви такси искаш ти?

– Тук всичко се плаща – отговори ми другарят. Игуменката е готова да плати, а аз си поисках документите обратно и казах, че после ще дойдем. Тя полугласно мърморих:

– Ти все си такъв, повече ли знаеш от него?

Беше около 12 ч. Предложих да отидем на ресторант да обяваме и да убием времето до един и половина часа. Около това време бяхме пред вратите на Министерството на културата. Е, мърморенето беше през всичкото това време.

Влязохме при секретарката, млада, хубава жена и с добра душа. Казах ѝ причината за посещението. Тя ахна – ама как може да ви иска пари? Зам.-министърът щял да захъсне малко, та ни черпи с кафе, за да не скучаем, докато чакаме. Дойде министърът, тя го осведоми за случая, продуктивна ѝ заповед, подписа я, момичето ѝ подпечата и ни я подаде усмихната. Благодаримхи и се отправихме отново към митницата. Там бабинтанът ни посрещна смутен и ни по-

иска само 37 лв. за някакви таксови марки. Показа ни откъде да потърсим таксиметър и от кой склад ще получим часовника. Благодарихме му. Закарахме часовника на гара София и го таксувахме до гара Горна Оряховица, а ние се върнахме пак със самолет.

Вечерта си бяхме в манастира. Там вече беше пристигнала новината, че часовникът ни бил взет в Търново и щели да го монтират в центъра на града. След два дни го получихме от гара Горна Оряховица и го заключихме в една стая. А новини пристигаха от разтревожени християни, взели ни часовника за Лясковец, за Горна Оряховица и т. н., все пуснати от някого лъжи.

Когато бях готова камбанарията, най-малкят по рождението брат на майка Пелагия – Борис, го монтира на мястото му, за да известява на околното население точния час на „новото време“.

Чехите

Беше сряда, а в манастира не се нарушаваха постните дни. – Майко, не е важно какво ще сложим, важното е с какво сърце ще го сложим. Покохри я с тези думи. Идва и казва на Минков, че иска да сложи вечеря – постен боб, понеже е сряда. Минков предаде на чеха, той на другия, после по обратен път отговори на игуменката:

– Ние сме в Горна Оряховица, за да монтираме машини в завода, хратяй ни от хубаво по-хубаво. Но тази вечер се отказваме от пицната вечеря, за да ханем постен манастирски боб. Донесоха ни го монахини в порцеланови кастрончета. Прочете игуменката молитвите, благослови аз трапезата и почнахме да се храним с още по-весело настроение.

Приказката върви по верига, стига до четвъртия човек и се връща по същия начин. Гледам, смеят се чехите, а езика им не разбирам.

Беше сряда, а в манастира не се нарушаваха постните дни.

– Майко, не е важно какво ще сложим, важното е с какво сърце ще го сложим.

Покохри я с тези думи. Идва и казва на Минков, че иска да сложи вечеря – постен боб, понеже е сряда. Минков предаде на чеха, той на другия, после по обратен път отговори на игуменката:

– Ние сме в Горна Оряховица, за да монтираме машини в завода, хратяй ни от хубаво по-хубаво. Но тази вечер се отказваме от пицната вечеря, за да ханем постен манастирски боб.

Донесоха ни го монахини в порцеланови кастрончета. Прочете игуменката молитвите, благослови аз трапезата и почнахме да се храним с още по-весело настроение.

Приказката върви по верига, стига до четвъртия човек и се връща по същия начин. Гледам, смеят се чехите, а езика им не разбирам.

На „Захарни заводи“ в Горна Оряховица дошли поръчаните нови машини, а с тях пристигат и двама инженери от Чехия, за монтаж и запознаване с работата им. От София е изпратен инженер Минков, за превод на ръководство. Единият чех говори с Минков на немски език, а двамата чехи си говорят на техния език. При тръгването си от София колегатата на Минков – Найден Спасов, мой личен приятел, му поръчва да доведе чехите, да видят манастира и ми донесе поздравя от него.

Една привечер, след вечеря – излизам от църквата, а нечий глас ме повика по име. Обърнах се, гледам млад, хубав мъж с къси панталонки.

– Не ме гледай, няма да ме познаеш, идвам от името на Найден Спасов, ако това ви говори нещо – продаму весело мъжат, подавайки ръка за запознаване. – Инженер Минков.

След него дойдох и чехите, но те не знаят нашия

език – ръкувахме се. Показних ги да седнем на една пейка на двора. В манастира има строг режим – никой няма право да влиза в чужда килия, нито да кани гости в своята. Извних се за момент пред Минков за прескочих до стаята си да взема кутия бонбони, за да ги почерпя. Когато ги черпех, игуменката излизаше от църквата и ми заповяда да заведе гостите си в трапезариата. Там монахини донесоха салатки и ракия за почерпка. Беше ми много приятно от вниманието на Спасов и в компанията на Минков. А разговорът, иначе интересен, вървеше бавно с двата превода на немски и на чешки език. Мина доста време, а моите сестрички като че ли забравиха. Ракия и салатки имах на масата. Но аз очаквах да сложат и вечеря. Отидох в кухнята и попитах майчето защо не ни сервира. А тя малко тронато ми рече:

– Какво да сложа, постен боб ли?

Лозето на баира

и почвам да чиста храсталците и да развалям скръшните места. Питам игуменката:

– Какво смеят да правим?

– Ще садя лозе – казах ѝ аз.

– Тук, на тези скали, ти да си луд? Или на блока и посиди два-три декара лозе, щом искаш! – продължи яснодано тя. А блок от 100 декара на манастира има на 350 м в гората.

– Ще дойдем ли да ми носим вода, за да поливаме лозичките? – питам ѝ аз и си продължавам работата. Пред портала вървяха имаме чедене. Очехих тясно от храсталците и с тях отградих малкото определено за лозе. Не се шегувах, бях решил да

садя лозе.

Пролетта през отпуската ми в Сандански, като орявах лозето си, приготвих около 230 пръчки за лозето на манастира. Беше голям майтап, смях, обиди, подигравки от страна на монахините. Народът казва – на баир лозе, а дяло поп сади в скалите! Аз не обръщах никакво внимание на тези неща. Не се съездех, защото знаех, че нямам понятие от лозарство. Лясковец е прочут и в чужбина с лозарството. Има в града и винарната. А моите духовни сестрички не са видели на баир лозе. Бях го посадил на редове, въпреки различните размери между лозичките, а те пораснаха. Привързани на тънки пръчки, люлени по-

рам. Минков ме пита:

– Дяло поле, има ли още боб?

Казвам – ще проверя. Отивам в кухнята и питам. Донесоха вторите пълни кастрончета с боб. Храним се, ситуацията се повтори.

– Дяло поле, има ли още боб?

– Ще проверя. Монахините донесоха трети пълни кастрончета с боб на Минков и другарите му, подмениха и моето. Настроението в компанията беше много добро и времето незабелязано мина.

Нахранихме се и към 9 часа гостите станаха да си вървят. Изпродвихме ги с игуменката до портала. При събугване Минков предаде думите на чехите:

– Никага не сме яли такъв вкусен боб, с това си ви запознам.

Сбугувахме се със смех и с пожелания за здраве и живот. На връщане майчето ми каза:

– Добре, че ти настоя, мене ми беше трудно да сложа постен боб.

тояно от вятъра, изпращат поздравя на минавачите. Един ден, когато ги поливах всяка една поотделно, идва сестра Магдалина, изпратена да ме смени, че дошли някоя в църква, за да ги посрещна. Отидох, облякох се и обгржих дошлите. Отивам пак на лозето, сестра Магдалина ме пита:

– Отец Георги, достатъчно ли е времето за една лозичка, докато си кажа 50-и псалом?

Беше поляла 52 лозички и каза 52 пъти 50-и псалом. Удивих ме със своето трудолюбие и молитвеност. По-късно отградихме лозето с мрежа и циментови колове. Беше лозе за чудо и приказ.

Прот. Георги АШИКОВ

ЛИЧНОСТ И СЕМЕЙСТВО

Отношения, които променяха света

Светът не е сшият. Но не от 11 септември миналата година, а от стотина години насам. И не знаа до каква степен се е изменил благодарение на откриването на електричеството, телефона, двигателя с вътрешно горене или ядрения реактор, но със сигурност за това не по-малко е допринесло утвърждаването на едно явление в личния ни живот. Това е практиката хората „да се опознават“, да се изпитват взаимно и дълго време „да похят заедно“ преди да се решат на брак. Ако изобщо се решат, защото може и да си живеят като приятели, т. е. като любовници, и деца да имат...

За модерния човек това е естествено, нормално и дори традиционно, защото са се сменили вече ня-

колко поколения в тази „традиция“. Но пред Бога, за Когото хиляда години са като един ден, това е живот в грях. И няма защо да му измисляме благочестиви и оправдателни имена. По-добре е да сме наясно, че блудството днес лукаво се е „раздеслило“ на две – неблагоприятно и благоприятно. Първото е осъдително пред обществото и се нарича проституция или разпуснатост, ако не е „дискретно“. Второто обаче е желано и насърчавано и означава „да си имаш сериозна приятелка (приятел)“, за когото може и да се ожениш, ако нещата вървят добре.

Обществото лесно може да бъде залъгано, то го ва и очаква. Важното е кой как изглежда пред хората...

Бог не може да бъде из-

лъган. Пред Неговото лице блудството си остава блудство, независимо от това как ние човешките наричаме и преценяваме.

Нито Веленските, нито поместните събори, са се принизили към падението на времнатата, за да отменят Христовото учение и евангелските заповеди.

Но ние днес го правим. Стигнали сме дотам, че на въздържанието преди брака се гледа подигравателно, като на нещо заванига отживяло и немислимо за съвремените ни. На девствеността след определена (и твърде ранна) възраст се гледа като на срам и непълноценност. Много млади хора се впускат в ранен полов живот преди всичко заради комплекса на тази основа, който им се насажда не само в училищната среда, но

дори и в „по-модерните“ семейства.

Да имаш предбрачна близост с приятелка (приятел) не само че не се счита неморално, но е и насърчавано. Ужасявашо за всеки родител е, ако чедото му се зажежи приборъзано. „Почакай малко, поживейте известно време заедно, опознайте се!“ – това са обичайни напътствия, стига приятелката да е „сериозна“.

И никому не идва наум, че подстрекава детето си към блудство. То си остава блудство дори при най-мили и почитни отношения, дори при най-възвишената любов между младите партньори. И тук сме си измислили някакви свои понятия за вирност, както наричаме елементарната почитност. Но при този вид

отношения преди църковния брак, тази елементарна почитност е много далече от евангелския смисъл на съпругеската вирност. Защото тя не е просто човекоугодие, но и вирност към Бога, преданост към Христа чрез изпълнението на Неговите заповеди: „Ако Ме любите, опазете Моите заповеди“ (Иоан 14:15). И ето, че обичта помежду ни няма силата да ни направи „една плът“. Това е възможно само с Божие благословение, с действието на Светия Дух.

„Не се лъжете... блудници... няма да наследят царството Божие“ (1 Кор. 6:9-10). Апостол Павел сякаш не ни оставя никаква надежда. Но това не е така. Апостолът не оставя надежда само за измамтата. Затова ни трябва съвсем откровено да признаем падението си – всички. Христос дойде да спаси грешниците и това, което се очаква от нас, е да се осъзнаем като такива, отхвърляйки измамните утехе и похваля на обществото. Сетне е Божията милост, прощаната, благодатта...

И все пак, живеем в тази реалност. И ние, и децата ни, учаваме в нея по един или друг начин – било като съмишленици, било като потърпевши.

Как да постъпим, ако, спазвайки заповедите, се оказва, че не можем да срещнем, че нямаме шанса да открием своята бъдеща съпруга (съпруг)? Понеже това са взаимни отношения – ако ние мислим по един начин, това още не значи, че другият е в съгласие с нас.

Често пъти сме поставени в ситуация да избираме „по-малкото зло“. И заживяваме, или допускаме децата ни да заживеят със своя партньор, с надеждата, че един ден, може би съвсем скоро, Бог ще благослови връзката в тайнството Брак, че ще се покажем и благодатта ще очисти греха ни, че Божията милост ще покрие немощите ни...

Възможно е в подобен начин на мислене да има известно благодарумие, но това са половничати решения. Те водят неизбежно до компромиси и до онова обезсоляване на християните, за което ни предуп-

реждава Христос: „Вие сте солта на земята. Но, ако солта изгуби сила, с какво ще се направи солена? Тя вече за нищо не струва, освен да се хвърли вън и да се тълче от човешките“ (Мат. 5:13).

С утвърждаването на тези отношения като нормални и дори като норма, светът би трябвало да осъзна себе си като много променен през последните единадесет века. И още повече – през последните десетилетия. Толкова променен, че вече наистина нищо не е същото. Интернет, мобилните комуникации, ядрените технологии изоставят. Те не могат да променят толкова света, колкото узаконяването на греха.

И само в Свещеното Писание намираме опора, успокоение, увереност в Божията правда: „И въведе я Исаак в шатрата на майка си Сарра; и взе Ревеката, и тя му стана жена; и той я обикна“ (Бит. 24:67).

Ние днес се стремим към обратното: първо да обикнем приятелката си и след това евентуално тя да ни стане жена – с цената на допуснат грех пред Бога, с тежестта на блудството. Какво заслепление преживяваме, какво непослушание, какво отдалечаване от благия Божии промисъл за нас, Неговите чедо!

Ще намерим ли сили напред, като християни и носители на новата благодат, да повярваме, че съпругеската любов в дар Божии и награда за любовта ни към Него, не само наша собствена придобивка; ще имаме ли куража да живеем по Бога, а не по мирската принуда? И ще почувстваме ли някога по-голямо неудоволствие пред благия укор на Христовата любов, отколкото от насмешките на т. нар. общество?

Въпрос на вяра и на усилие.

Благовест АНГЕЛОВО

Св. Юстин Попович

Не прелюбодействай

Сред останалите същества човекът е едно от най-сложните: той е изтъкан от материя и дух, като и двете са безкрайно тайнствени и загадъчни. И двете прекриват границите на видимото и невидимото, до такава степен ги надхвърлят, че цялата им тайна се съсредоточава в безкрайния Бог и Господ, тази свята и пресвята тайна на тайните. Като цяло и във всичко човекът е едновременно и видима, и невидима същност. Такава са и проявяванията на неговото тяло и на душата му: невидимо във видимото, видимо в невидимото.

Според учението на Стария Завет прелюбодеянието е грех повече телесен, отколкото духовен. Този грех е забранен от седмата заповед на ветхозаветния закон: „не прелюбодействай“ (Изт. 20:14). Прелюбодеянието става прелюбодеяние, когато в него участва тялото, т. е. когато има физическо проявление. Но Господ Иисус Христос прониква по-дълбоко, учейки, че дори всеки блуден, похотлив поглед, всяко блудно предразположение на духа е вече прелюбодеяние. Затова Той благословява нова истина: „Аз пък ви казвам, че всеки, който поглежда на жена с пожелание, вече е прелюбодействал с нея в сърцето си.“

Коренът и причината за блудството се намира в духа. Физическото блудство е само материализиране на духовното блудство. Погледът към жената, с цел да удовлетвориш похотта, е извършване на прелюбодеяние в сърцето. Според ветхозаветния Закон грех е самото извършване на прелюбодеяние, а според Христовото учение прелюбодеянието в сърцето като център на духовно-мате-

риалните компоненти на човешката природа вече е грех. Определяйки блудния, сладострастен и похотлив поглед като прелюбодеяние, Господ Иисус Христос не нарушава ветхозаветната заповед, но я допълва, като разкрива и старозаветната заповед не убивай със заповедта да не се гневим: Изпълнявайки Христовата заповед не нарушава ветхозаветната. Спасителят говори за грех при мъжете, но се подразбира, че има предвид и жените, защото Той знае, че мъжът и жената са едно същество, и не прави разлика в пола по отношение на греха.

Спасителят благовества: „Ако те съблазнява окомото, извади го и го хвърли, защото е по-добре да погине един от членовете ти, отколкото тялото ти да бъде хвърлено в земята.“ В действителност душата превръща очите в очи, тя е тяхната същност, очите живеят, движат се, съществуват чрез нея. Те са само оръдие на душата, неин орган, както ръцете. Очите гледат чрез душата, ръката се задвижва от душата, както и останалите членове на тялото. Ако очите погледат на жената с пожелание, същността чрез тях похотливо поглежда душата. Действието на очите зависи от душата. Св. Иоан Златоуст, воден от Христовата мъдрост, заключава: „Давайки тази заповед, Господ нийде не осъжда плътта, но обвинява развратената воля. Не твоите очи гледат, а умът и сърцето ти.“

„Защото отвърте, от сърцето човешко, излизат зли помисли, прелюбодеяния, блудства, убийства, кражби, користолобни обиди, лукавства, коварство, разпътство, лукаво око, богоухудство, гордост, безумство. Всичко това зло отвърте излиза и осекверня-

ва човека“ (Марк 7:21-23).

Злата душа прави зли очите, мръсни, похотливи. За да похотливите очи се крие похотливата мисъл и похотливото чувство. Затова заповедта и благовестието на Спасителя: „Извърни го и го хвърли“ не означава да изтръгнеш телесното око, а да изтръгнеш похотливата мисъл, похотливото желание, което превръща твоите очи в оръдие на похотта, изтръгни го и го хвърли, за да не се върне отново и да овладее твоите очи. Ако човек не изтръгне своето похотливо мислено око, възниква опасността, похотта да плъзне по цялото тяло, да го овладее и да го направи свой послушен роб.

Тялото похитено от похотта, тялото като роб на сладострастието, тялото, ръководено от греха, накрая стига до ада. Но не само тялото, а също и душата, защото тялото без душа е мъртво. Похитена от греха, душата предава и тялото в робство на греха. Думите на Спасителя „извади тялото“ означават цялостния човек – и душата, и тялото му, всички членове на душата и тялото ще бъдат осъдени на вечни мъки. Защото и тялото, и душата са сътворени за безсмъртие и живот вечен. И душата, и тялото са създадени не за блуд, а за Господа (срв. 1 Кор. 6:13-18). И душата, и тялото, и очите, и ръцете са длъжни да се умъртвяват за греха и да живеят за Господа, за да имат живот вечен.

Човешкото обвиняват Спасителят благовества: „Казано бе също: „ако някой напусне жена си, нека и даде разводно писмо“. Аз пък ви казвам: който напусне жена си, не поради прелюбодеяние, той я прави да прелюбодейства; и който се ожени за напусната, той прелюбодейства“ (Мат. 5:31-32).

В своя закон Моисей определя: ако някой мрази жена си, нека се разведе с нея, за да не се случи нещо по-лошо, защото в омразата си той може да убие своята жена. Напускайки жена си, мъжът трябва да я даде разводно писмо. Това положение било много тежко за жените. Затова Спасителят казва, че този закон е даден на евреите поради тяхното жестоко сърдце. Господ Иисус Христос възстановява вложената от Бога важност и святост на брака. А при всякога думите на Стария Завет, Той показва, че учи в съгласие с него и само подсилва, а не отхвърля, развива, а не унищожава древното учение.

Прелюбодеянието е постъпка, която унищожава святото единство на брака и реално разтрогва установеното от Бога единство между мъжа и жената. Затова според учението на Спасителя прелюбодеянието е единствената основателна причина за разтрогване на брака. Ако човек се разведе с жена си или жената с мъжа по някаква друга причина, това дава повод на напуснатата да извърши прелюбодеяние. Според блажения Теофилакт: „Господ не нарушава Моисеевия закон, но го доразвива, забранявайки на мъжа без причина да мрази своята жена. Ако я напусне по основателна причина, т. е. като извършила прелюбодеяние, не подлежи на осъждане. Ако няма прелюбодеяние, подлежи на съд, защото я подтиква към прелюбодеяние. Но и този, който я вземе със себе си, прелюбодейства, защото ако не я вземе, тя би могла да се върне и да послуша мъжа си“.

Превод Мария ИВАНОВА

НОВИ КНИГИ

Излезе от печат първата книжка от поредицата „Съвременни светогорски образи“, посветена на атонския аскет о. Иоаким от скита „Св. Ана“.

Автор на поредицата е известният в православна Гърция църковен писател и духовник архим. Херувил Карабас (1920-1979). Преводът от гръцки език е дело на Негово Високочероиество Неврокроския митрополит Натанаил.

Православните християнски дружества в Пловдивска епархия до 1944 г.

Православните християнски дружества (детски, юношески, ученически, студентски, учителски и работнически) са второ по-мощно звено редом с енорийските православни братства в религиозно-просветната и социална дейност на Българската православна църква. Началото им у нас е поставено още в първите десет години на миналия век. На 23 януари 1905 г. в София е основано богословско православно дружество, обединяващо духовници и миряни с богословско образование, получено в Русия, Гърция или Европа.

В ръководното тяло на дружеството влизат архимандрит Климента, ректор на Софийската духовна семинария „Св. Йоан Рилски“, семинарският преподавател Д. Божков, свещ. Н. Д. Крапчански и мирският учител Цв. Василев. Дружеството се нарича „Християнско съзнание“. В статия, публикувана в бр. 4 от 1905 г. на „Църковен вестник“, Д. Божков посочва неговите задачи: да проповядва „братство между хората“, да развирва „не класовия, не съсловния, а човешкия дълг“, като посочва и средствата за постигане на това.

Същата година, по инициатива на бургаския архиепископ наместник прот. К. Христов, в Бургас е учредено православно християнско дружество „Св. Кирил и Методий“, в Карнобат – дружество „Св. ап. и св. Йоан Богослов“, а в Айтос – „Св. Димитър Солунски“. През 1907 г. 120 православни християни от Нова Заго-

подпомага бедни семейства, ученици и бедни болни и да пръска даром между народа популярни книжки с религиозно и научно съдържание“.

С нарастването на броя на православните дружества става ясно, че тяхната задача ще бъде изпълнена, ако бъдат създавани главно по местата, където протича всекидневният живот на православните християни. На първо място вниманието на Църквата е насочено към училищата и обгрижаването на учащата се младеж. През 1922 г. по инициатива на гл. секретар на свещеническото братство в България и с одобрението на Св. Синод е учреден фонд „Християнизирани на младежта“.

В основаването на православни дружества в училищата Църквата среща пълното разбиране и подкрепа на държавата, в лицето на Министерството на народното просвещение. Ясно са осъзнати грешките „да се говори малко или нищо за Бога, да се подценяват заслугите и ролята на Църквата“ в детското възпитание.

Първите дружества в училищата се появяват през 1923 г. До края на годината са основани девет такива дружества главно в София и Пловдив с общ брой на членовете 1400 ученици. На следващата година дружествата провеждат в салона на Софийската духовна семинария конгрес, на който се учредява Съюзът на православните ученически християнски дружества в България. Съгласно одобрения от Св. Синод и приет на конгреса устав, целта на учени-

„Зов“. Взето е решение празникът Въведение Богородично да бъде определен за Ден на християнската младеж.

В Пловдивска епархия основаването на православни християнски дружества преминава под зоркото ръководство на Пловдивския митрополит Максим (1908-1938), голям привърженик на идеята за развитието на братствен и дружествен живот сред православните християни. На централно място в своята архипастирска дейност митрополит Максим поставя грижата за християнското възпитание на учащата се младеж. Съгласно решението на Св. Синод по дружествените въпроси митрополитът нарежда на свещениците в епархията „да образуват християнски дружества там където няма, за да бъде приютена младежта под покрива на Църквата“.

Първото християнско младежко дружество в Пловдив е основано в началото на 20-те години на миналия век. То обединява православни младежи от енориите на храмовете „Св. Марина“, „Св. Петка“, „Св. Иван Рилски“ и „Св. Кирил и Методий“. Дружеството се грижи за сто и двадесет физически слаби деца на бедни родители, както и за 50 деца от чиновнически и средно-заможни семейства. През 1926 г. дружеството организира за децата лятна колония в Калоферския девически манастир „Въведение Богородично“. За издръжка на колонията са осигурени средства от Св. Синод, Пловдивска митрополия, Съюза на свещеническите братства, Окръжната комисия, Пловдивското училищно настоятелство и Пловдивска популярна банка.

Едно от първите детски дружества в Пловдив е Дружеството „Св. Троица“ при прогимназия „Иван Вазов“ в кв. „Кючук Париж“. То е основано през месец септември на 1932 г. Негови ръководители са енорийският свещеник от кварталния храм „Св. Троица“ Николай Дойков и учителката Милка Тикерлиева. В дружеството членували сто и двадесет деца. То редовно изнасяло беседи в салона на прогимназията, като голяма част от тях били посветени на разясняване на св. Литургия.

В православното детско

дружество „Св. Троица“ при основно училище „Св. Троица“ (днес не съществува) членували 163 деца. Ръководител на дружеството бил учителят Г. Иванов.

През 1933 г. при начално училище „Св. Патриарх Евтимий“ в Асеновград е основано детско православно дружество със същото име, ръководено от учителката Надежда Х. Стоянова. Към дружеството били създадени детски хор и детска театрална труппа.

Активна дейност развивало ученическото православно дружество при средното реално училище „Св. Климент Охридски“ в Кюприя. Дружеството редовно изнасяло беседи и театрални представления за копривщици в салона на читалището. През 1936 г. то представя с голям успех комедията на Цанко Церковски „Халосникът“.

При Хасковската смесена гимназия било основано ученическото православно дружество „Св. Миронисия“. През 1926 г. дружеството раздало на крайно бедни ученици обувки и храна. То издръжало в гимназията библиотек, в която закупували двадесет и пет учебници. През 1937 г. дружеството записва на свои разноски осем ученика за храна в ученическата кооперативна закусвалня. На други ученици то раздава обувки и ученически униформи, а за семействата им брашно. През същата година изпраща петима ученици на поклонническо пълване до Бачковския и Шипченския манастир. Дружеството редовно изнася за празника на християнската младеж – Въведение Богородично, забави в театър „Роял“, приходите от които се изразходват за благотворителна дейност. То поддържало и библиотека с 206 заглавия.

От юношеските православни дружества едно от най-активните в Пловдив било дружеството „Св. Климент Охридски“ при храм „Св. Троица“. То редовно изнасяло комедии забави в салона и на Четвърта прогимназия. На 26 февруари 1939 г. ученическите православни дружества при девическиката и мъжката гимназия в Пловдив изнасят в салона на Военния клуб общ концерт, на който присъства и Пловдивският митропо-

Училищни курсти в Мулдавския манастир „Св. Петка“ край Асеновград, 1933 г.

лит Кирил.

С голям успех се развивала дейността и на православните дружества при различните професионални организации. Така например железничарите в Пловдив имали свое дружество на името на св. Иван Рилски, което редовно уреждало в салона на „Трайкийски юнак“ коледна елха за железничарските деца. Последните също имали дружество, ръководено от свещ. Павеа Първанов. Под негово ръководство по време на ехтата децата представяли коледна оперета. Своя театрална труппа имало работническото православно дружество „Родина“ в Пловдив.

От този кратък преглед на православните християнски дружества в Пловдивска епархия до злополучната за Църквата (и страната) 1944 г. правим изводи, които могат да послужат за пример за живеещите днес във времето на религиозна свобода.

На първо място, основна причина за подема на дружествения живот е будното религиозно съзнание на православните християни у нас. Ако инициативата за създаването на енорийско братство идвала от свещеника или църковното настоятелство на даден храм, то главни инициатори за създаването на православно-християнско дружество са били самите християни, било в една енория, населено място или училище. Те са тези, които радостни в общата си вяра се обединяват в дружество и търсят Църквата да благослови и подкрепи обединяването им. От своя страна Църквата ясно вижда в сдружаването на християните възможност чрез тях да бъде там, където не може един свещеник да присъства всеки ден и час, така както е в храма – в училището, клуба, мсторботата. За това

не само подкрепя тази форма на църковен живот, но и поема нейното развитие под своето покровителство.

Втората причина за успешното развитие на дружествата, особено на ученическите и студентските. В учебните заведения Църквата и държавата в лицето на Министерството на просвещението работят рамо до рамо за постигане на една и съща цел: „пробуждането на религиозното чувство у децата и укрепване вяра в Христос“, което ще ги превърне и в бъдещи достойни граждани.

Не по-малко важна е, разбира се, и третата причина – Църквата осигурявала добре подготвени кадри за работа в православните дружества – свещеници, богослови и учители. За тази цел Пловдивска митрополията организираща в близките до града манастири, Мулдавския и Куленския, курсове за учители – ръководители на православни християнски дружества.

Курсовете ръководеа просителите на митрополията, а за лектори били каниени преподаватели от Богословския факултет в София и Пловдивската духовна семинария „Св. Кирил и Методий“. В деве посоки се развивала програмата на курсовете – методи на религиозното образование и основно на православно християнство, изложени в апологетична светлина.

Днес възстановяването на православно-християнския дружествен живот е особено необходимо, най-вече в училищата. Светът е пълен с изкушения, а най-уязвими от тях са децата. Православните дружества са местата, където те биха могли да развият посетите в тях семена на вяра и в бъдеще те наистина да дадат добри плодове.

д-р ЕМИЛ ПАРАЛИНГОВ

Дружина от юношеското православно християнско дружество „Св. Климент Охридски“ в кв. „Малък Париж“ – Пловдив, след изнасяне на пиесата „Майстори“ от Рачо Стоянов

ра, между които 25 свещеници, учредяват в града православно дружество „Милосърдие“. Дружеството има за цел „да подига народа в религиозно-нравствено отношение чрез църковни и публични речи, да

чешките дружества е чрез изучаването на Библията „да се стигне до придобиване на християнски светоглед и характер, телесно здраве и чистота“. Съюзът има своя емблема, печат, както и печатен орган – сп.

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА 2002 г.

„Църковен вестник“

сп. „Духовна култура“

1 година	19,20 лв.
6 месеца	9,60 лв.
3 месеца	4,80 лв.
1 месец	1,60 лв.
Цена на 1 брой	0,50 лв.

1 година	16,80 лв.
6 месеца	8,40 лв.
3 месеца	4,20 лв.
1 месец	1,40 лв.
Цена на 1 брой	0,90 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА

СВ. СИНОД, София – 1000
ул. „Оборище“ №4
тел. 987-56-11

тел. факс 980-30-16

Главен редактор

свещ. АНГЕЛ ВЕЛИЧКОВ

Ръкописи не се връщат.

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ

ТБ Бюхним, клон Европа – София, пл. „Св. Неделя“ № 19

Банков код: 660 96 608, сметка: 1018147018

Сумите да се изпращат с пощенски запис или по банкова сметка, в които да се изписва точният адрес и пощенският код на получателя!

Напомняме, че „Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.